

5. Лук'янова Л. Б. Андрагог – соціальний посередник в інформаційно-освітніх процесах дорослої людини / Л. Б. Лук'янова // Професійне становлення особистості. – 2013. – № 2. – С. 20–26.
6. Лук'янова Л. Б. Професійна діяльність викладачів-андрагогів (зарубіжний досвід) / Л. Б. Лук'янова // Порівняльна професійна педагогіка. – 2014. – Т. 4. – Вип. 3. – С. 119–123.
7. Огієнко О. І. Підготовка викладача вищої школи в умовах магістратури: андрагогічний підхід / О. І. Огієнко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка; гол. ред. А. А. Сбруєва. – Суми, 2015. – № 6 (50). – С. 336–343.

REFERENCES

1. Vorotnykova I. P. *Andrahohichni zasady profesijnogo rozvytku vchyteliv pryrodnycho-naukovykh dysyplin zasobamy informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy* [Andragogic bases of professional development of teachers of science education by means of information and communication technologies], *Informatsiyni tekhnolohiyi i zasoby navchannya*, 2011. # 2 (22). [Elektronnyy resurs] Available at: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/434/402>.
2. Dmytriyev-Zarudenko V. V. *Andrahohichni pryntsyipy v systemi rozvytku personalu derzhavnoyi sluzhby zaunyatosti* [Andragogical principles in the system of public employment service staff], *Andrahohika v profesijnomu navchanni bezrobotnykh: materialy nauk.-metodol. seminaru, 20 veresnya 2012 r., m. Kyiv* / uklad.: Kapchenko L. M., Litvinchuk L. Y., Savchenko N. V. Kyiv, IPK DSZU, 201, P. 101–110.
3. Zel' I. O. *Formuvannya andrahohichnoyi kompetentnosti u studentiv humanitarnykh fakul'tetiv klasychnykh universytetiv* [Formation andragogical competence at students of humanitarian faculties of classical universities], avtoref. dys. kand. ped. nauk, 13.00.04, Cherkasy, 2009, 22 p.
4. *Kontseptsiya osvity doroslykh v Ukrayini* [The concept of adult education in Ukraine] Uklad., Luk"yanova L. B, Nizhyn, PP Lysenko M.M., 2011, 24 p.
5. Luk"yanova L. B. *Andrahoh – sotsial'nyy poserednyk v informatsiyno-osvitnikh protsesakh dorosloyi lyudyny* [Andragogue – social mediator in the information and education processes adult human], *Profesiynne stanovlennya osobystosti*, 2013. # 2, P. 20–26.
6. Luk"yanova L. B. *Profesiyna diyal'nist' vykladachiv-andrahohiv (zarubizhnyy dosvid)* [Professional activities teachers-andragogue (foreign experience)], *Porivnyal'na profesiyna pedahohika*, 2014. V. 4. # 3, P. 119–123.
7. Ohiyenko O. I. *Pidhotovka vykladacha vyshchoyi shkoly v umovakh mahistratury: andragogicheskii pidkhid* [Preparation of a high school teacher in the Master's conditions: andragogical approach], *Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyni tekhnolohiyi: naukovyj zhurnal Sums'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu im. A. S. Makarenka; hol. red. A. A. Sbruyeva. Sumy*, 2015. # 6 (50), P. 336–343.

Стаття надійшла в редакцію 08.02.2017 р.

УДК 37.013.42

ТЕТЯНА ВЕРЕТЕНКО

tg950@mail.ru

кандидат педагогічних наук, професор
Київський університет імені Б. Грінченка,
м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 18

МАРИНА ЛЕХОЛЕТОВА

m.leholetova@ukr.net

викладач

Київський університет імені Б. Грінченка,
м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 18

СУТНІСТЬ І КЛАСИФІКАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ І ПРАЦІВНИКІВ

Уточнено сутність ключових понять за темою дослідження. Встановлено місце здоров'язберігальної компетентності у професійній діяльності майбутніх соціальних педагогів і працівників. Підвищення рівня здоров'язберігальної компетентності студентів розглянуто як

одне із пріоритетних завдань професійної підготовки у вищих навчальних закладах (ВНЗ). На основі теоретичних положень проаналізованих досліджень визначено організаційно-педагогічні, психолого-педагогічні і методичні умови формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів і працівників під час їх професійної підготовки. Обґрунтовано, що врахування зазначених груп педагогічних умов у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів і працівників підвищить рівень їх здоров'язберігальної компетентності, а саме: прийняття студентами ролі здоров'язберігальної компетентності у досягненні професійної мети; встановлення взаємозв'язків між вивченням навчальних предметів здоров'язберігального спрямування з фаховою діяльністю; усвідомлення необхідності дотримання основних правил здоров'язберігання; здійснення самооцінки, самоаналізу щодо рівня власної здоров'язберігальної компетентності.

Ключові слова: здоров'язберігальна компетентність, соціальний педагог, соціальний працівник, педагогічні умови.

ТАТЬЯНА ВЕРЕТЕНКО

кандидат педагогических наук, профессор
Киевский университет имени Б. Гринченко,
г. Киев, ул. Бульварно-Кудрявская, 18

МАРИНА ЛЕХОЛЕТОВА

преподаватель
Киевский университет имени Б. Гринченко,
г. Киев, ул. Бульварно-Кудрявская, 18

СУЩНОСТЬ И КЛАССИФИКАЦИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ ФОРМИРОВАНИЯ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩЕЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ ПЕДАГОГОВ И РАБОТНИКОВ

Уточнена сутність ключових понять по темі дослідження. Указано місце здоров'язберегаючої компетентності в професійній діяльності майбутніх соціальних педагогів і працівників. Підвищення рівня здоров'язберегаючої компетентності студентів розглядається як одна із пріоритетних задач в професійній підготовці в вищих навчальних закладах. На основі теоретичних положень проаналізованих досліджень визначено організаційно-педагогічні, психолого-педагогічні і методичні умови формування здоров'язберегаючої компетентності майбутніх соціальних педагогів і працівників під час професійної підготовки. Обґрунтовано, що врахування зазначених груп педагогічних умов у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів і працівників підвищить рівень їх здоров'язберегаючої компетентності, а саме: прийняття студентами ролі здоров'язберегаючої компетентності у досягненні професійних цілей; встановлення взаємозв'язків між вивченням навчальних предметів здоров'язберегаючого спрямування з фаховою діяльністю; усвідомлення необхідності дотримання основних правил здоров'язбереження; здійснення самооцінки, самоаналізу щодо рівня власної здоров'язберегаючої компетентності.

Ключевые слова: здоров'язберегаюча компетентність, соціальний педагог, соціальний працівник, педагогічні умови.

TETIANA VERETENKO

candidate of pedagogical sciences, professor
Borys Grinchenko Kyiv University,
Kyiv, Bulvarno-Kudriavska 18 Street

MARYNA LEKHOLETOVA

teacher
Borys Grinchenko Kyiv University,
Kyiv, Bulvarno-Kudriavska 18 Street

ESSENCE AND CLASSIFICATION OF PEDAGOGICAL CONDITIONS OF THE FORMATION OF HEALTH-PRESERVING COMPETENCE OF FUTURE SOCIAL PEDAGOGUES AND WORKERS

The complexity of the process of the formation of health-preserving competence in the future of social pedagogues and workers caused by the specifics of their professional activities through: high level of responsibility for the development of teenagers belonging to a risk group, active interaction, high emotional tension, etc. The presence of the above effects requires the study and solution of the problem on both the scientific and the practical levels. In the article it is clarified the essence of key concepts; unknown place health-preserving competence in professional activity of future social pedagogue and worker; health-preserving competence of students is considered as one of the priorities during training in higher educational institutions. The purpose of our study is to determine the select and justify pedagogical conditions of health-preserving competence of social pedagogue and worker during study. On the basis of theoretical positions it has been analyzed the studies of highlighted pedagogical conditions of health-preserving competence of future social pedagogue and worker during training such as organizational and pedagogical, psychological and pedagogical and methodological conditions. It has been concluded that the professional training of future social pedagogues and workers will raise their level of health-preserving competence: taking the role of student health-preserving competence in achieving professional goals; the establishment of linkages between the study subjects of health-preserving direction with the original professional activities; awareness of the need to respect the basic rules of health-preserving; implementation of self-esteem, self-awareness on the level of their health-preserving competence.

Keywords: *health-preserving competence, social pedagogue, social worker, pedagogical conditions.*

Формування у педагогів здоров'язберігальної компетентності є однією з найважливіших умов здоров'язберігальної спрямованості освітнього процесу. Забезпечення здоров'язберігального середовища у ВНЗ вимагає вирішення комплексу завдань щодо організаційно-змістового наповнення через внесення змін у зміст освіти, форми і методи його здійснення. Нагальною стає реформування вищої освіти зі спрямованістю на здоров'язберігання студентів і педагогів.

Нова якість освіти має забезпечувати створення певних умов організації навчально-виховного процесу, який не зашкодить здоров'ю всіх його учасників і буде спрямований на збереження, зміцнення і формування здоров'я. Виконання цього завдання вимагає від педагогів застосування певних підходів в навчально-виховному процесі для створення у ВНЗ здоров'язберігального середовища.

Здоров'язберігальний соціальний простір – це сукупність економічних, соціально-політичних, психологічних, педагогічних, медичних, культурно-духовних умов самореалізації особистості щодо збереження, зміцнення індивідуального та суспільного здоров'я, формування здорового способу життя [6, с. 52].

Аналіз наукової літератури з проблем професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів і працівників показав, що недостатньо уваги приділено формуванню здоров'язберігальної компетентності фахівців соціальної сфери. Тому актуальність дослідження зумовлена необхідністю визначення та обґрунтування педагогічних умов формування вказаної компетентності майбутніх соціальних педагогів і працівників під час їх фахової підготовки у ВНЗ.

Дослідженням окремих аспектів збереження здоров'я займалися В. Бобрицька, Ю. Науменко, Л. Сущенко (методологічні засади організації здоров'язберігального довкілля, формування здорового способу життя), Н. Башавець, Л. Безугла (формування культури здоров'язберігання, організація самостійної роботи з формування культури здоров'я), О. Ландо, Е. Шатрова (модель формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх фахівців).

Питання педагогічних умов та їх ролі у системі вищої освіти досліджували С. Висоцький, Н. Духаніна, О. Повідайчик, Є. Хриков (педагогічні умови в навчально-виховному процесі ВНЗ); С. Шехавцова (педагогічні умови формування суб'єктності, професійного становлення майбутніх вчителів у фаховій підготовці та позааудиторній навчально-виховній діяльності); П. Джуринський, Т. Осадченко, В. Цись, (педагогічні умови розвитку здоров'язберігальної компетентності фахівців і застосування у вищій освіті здоров'язберігальних технологій).

Метою статті є визначення педагогічних умов формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів і працівників під час їх професійної підготовки.

Підвищення рівня здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів і працівників розглядається одним із пріоритетних завдань в процесі професійної підготовки у ВНЗ, оскільки в ефективному його виконанні зацікавлені як педагоги, так студенти.

Здоров'язберігальна компетентність – це риса особистості, що: проявляється у можливості зберігати і реалізовувати знання, вміння і навички, спрямовані на здоров'язберігальну діяльність; визначається емоційною стійкістю, високою працездатністю, відсутністю тривожності; дає змогу поліпшити стійкість до стресових чинників, виробити навички формального й неформального спілкування, що сприятиме професійному становленню фахівця соціальної сфери [8, с. 186]. До чинників, що негативно впливають на формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних фахівців, відносяться: невідповідальне ставлення студентів до власного здоров'я; нервово-психічна напруга через нові умови навчання, проживання, темп життя, організація праці та відпочинку; несприятливі соціальні та екологічні умови; невміння знаходити вихід зі стресових ситуацій; відсутність узгодженості у колективі, наявна конкуренція в ситуаціях, коли результат залежить від злагодженості й координації дій усього колективу [13, с. 190].

Особливістю процесу формування здоров'язберігальної компетентності у майбутніх соціальних педагогів і працівників під час їх професійної підготовки є визначення педагогічних умов. Теоретичний аналіз педагогічних умов, які би забезпечили ефективну роботу з формування здоров'язберігальної компетентності, показав різні підходи і думки у визначенні поняття «педагогічні умови». Науковці розглядають педагогічні умови як: сукупність об'єктивних можливостей змісту навчання, які забезпечують успішне вирішення поставленого педагогічного завдання [2]; обставини, за яких навчальні дисципліни, методика їх викладання, навчання і виховання подані в найкращих взаємозв'язках, що дає можливість плідно викладати, з одного боку, а з іншого – успішно навчатися [3]; «спеціально сконструйовані обставини, що передбачали усвідомлення необхідності зміцнення і збереження здоров'я, оволодіння студентами знаннями, вміннями й навичками здоров'язберігальної професійної діяльності і забезпечували результативність навчально-виховного процесу у підготовленості майбутніх учителів здійснювати здоров'язберігальну професійну діяльність» [4]; «сукупність форм, методів і засобів освітнього середовища, що сприяє ефективності підготовки майбутнього вчителя до створення здоров'язбережувального середовища початкової школи» [9, с. 230]; «обставини, які обумовлюють певний напрямок розвитку педагогічного процесу; сукупність об'єктивних можливостей змісту, форм, методів, прийомів, засобів педагогічної діяльності» [11, с. 12].

На основі проведеного аналізу думок науковців у трактуванні поняття «педагогічні умови» нами встановлено, що педагогічні умови – це сукупність спеціально створених педагогами можливостей (зміст, форми, методи, прийоми, засоби педагогічної діяльності), реалізація яких забезпечує результативність формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів і працівників під час професійної підготовки у ВНЗ. Розглядаючи здоров'язберігальну компетентність як одну з важливих професійних якостей майбутніх соціальних педагогів і працівників, припускаємо, що її формування передбачає наявність у процесі професійної підготовки спеціально організованих педагогічних умов, тож важливим є аналіз вказаних педагогічних умов, що сприяють вирішенню проблем збереження і зміцнення здоров'я.

Розкриваючи суть, види та функції педагогічних умов, Н. Духаніна пропонує таку їх класифікацію: організаційні (оптимальна заповнюваність груп і професійна готовність вчителя; організація творчої співпраці викладача і студентів у навчально-виховному процесі на основі суб'єктно-суб'єктних відносин; організація навчального процесу з використанням активних форм і методів навчання відповідно до специфіки дисциплін предметної підготовки); методичні (методи і форми навчання); методико-інструментальні (інноваційні методи, модульна система навчання); змістовні (актуальність і доцільний вибір змісту навчання, розробка робочих програм, методичне і дидактичне забезпечення навчальних дисциплін предметної підготовки); змістовно-цільові (побудова навчального процесу на основі системного аналізу професійної діяльності, актуалізація суб'єктивного професійного досвіду студентів і його залучення до змісту підготовки, відповідність вимогам і основним положенням особистісно зорієнтованого навчання); матеріально-технічні (застосування нових інформаційних технологій, дотримання при цьому санітарно-гігієнічних вимог); мотиваційні (професійне самопізнання студентів, систематична діагностика рівня розвитку їх професійних здібностей, презентація своїх досягнень); особистісні (суб'єктно-суб'єктні відносини між викладачем і студентом з урахуванням індивідуально-вікових особливостей студентів) [5, с. 104]. Реалізація педагогічних умов, у контексті формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх

соціальних педагогів і працівників, передбачає: вдосконалення навчально-виховного процесу у ВНЗ; належний рівень професіоналізму педагогів; розробку методик і технологій з формування здоров'язберігальної компетентності, їх використання в професійній підготовці студентів; готовність студентів до навчальної діяльності, наявність в них інформаційної культури та прагнення до саморозвитку.

О. Повідайчик, розглядаючи формування інформаційної культури, пропонує педагогічні умови, які будуть позитивно впливати на підвищення ефективності навчально-виховного процесу у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів і працівників: створення інформаційного середовища, забезпечення професійної спрямованості дисциплін, розробка і використання модульних програм курсів, забезпечення взаємозв'язку між фаховими і загальними дисциплінами [10].

С. Шехавцова виокремлює такі педагогічні умови формування суб'єктності майбутніх фахівців у ВНЗ: спрямованість професійно-педагогічної діяльності студентів на основі інформаційно-комунікативних технологій; спеціальна інтерактивна підготовка до професійної діяльності на основі суб'єкт-суб'єктної педагогічної взаємодії; стимулювання особистості майбутнього фахівця до саморозвитку; набуття практичного суб'єктного досвіду студентами під час проходження виробничої практики [14, с. 419].

Аналізуючи психолого-педагогічну літературу і досвід науковців, близькими для нашої теми є визначені В. Бобрицькою наступні педагогічні умови формування здорового способу життя майбутніх фахівців: цілісність і безперервність процесу формування системи знань, умінь і навичок організації здорової життєдіяльності студентів; використання у змісті навчально-виховного процесу ВНЗ теоретичного і практичного підґрунтя дотримання здорового способу життя; мотиваційне забезпечення діяльності студентів, що ґрунтується на пізнавальній активності, креативності, практичній значущості навчального процесу для кожного суб'єкта діяльності і вільному виборі його позиції; залучення студентів до діяльності, яка моделює їх майбутню професійну діяльність; реалізація у процесі професійної підготовки принципів пріоритетності гуманістичних цінностей, демократизму, індивідуалізації, самопізнання та саморозвитку [1, с. 318].

Обов'язковою умовою професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів і працівників є сформованість в них системи знань, умінь і навичок щодо збереження, зміцнення і підтримки власного здоров'я. Недостатній рівень здоров'я фахівців соціальної сфери унеможливує їх професійний розвиток, повну реалізацію потенціалу та кар'єрного зростання. У цьому контексті сформованість здоров'язберігальної компетентності студентів є складовою їх професіоналізму в майбутньому. Отже, формування вказаної компетентності майбутніх соціальних педагогів і працівників у ВНЗ неможливе без організації здоров'язберігального середовища, наявності позитивної установки на ведення здорового способу життя, залучення всіх учасників навчально-виховного процесу до оздоровчої діяльності.

Т. Осадченко вказує на педагогічну умову, що «характеризується вмінням використовувати здоров'язберігальні технології у професійній підготовці» [9, с. 230]. Вважаємо, що для ефективної роботи з формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів і працівників пріоритетними мають бути технології, за допомогою яких студенти матимуть змогу опанувати власний здоров'язберігальний потенціал, навчитися його застосовувати.

Здоров'язберігальні технології – це засіб організації та послідовних дій реалізації освітніх програм, що застосовуються в навчально-виховному процесі ВНЗ і включають сукупність психолого-педагогічних методів і прийомів роботи, підходів до реалізації проблем, пов'язаних з оздоровленням, та спрямовані на створення умов для збереження і зміцнення здоров'я, а також усвідомлення педагогом цінності власного здоров'я та здоров'я студентів.

Педагогічними умовами застосування здоров'язберігальних технологій у навчальному процесі ВНЗ, вважає В. Цись, є: психолого-педагогічні (практична спрямованість навчання, здійснення його проблемного характеру, індивідуально-диференційований підхід, спрямованість на розвиток здоров'язберігальної компетентності) й організаційно-методичні (міждисциплінарний і суб'єктно-діяльнісний підходи на заняттях, проведення моніторингу та рефлексії під час навчання та корекція роботи відповідно до їх результатів) умови. Вони спрямовані на розвиток здоров'язберігальної компетентності педагога як необхідної складової для виконання соціального замовлення на розвиток здорової особистості [12, с. 15]. Використовувати здоров'язберігальні технології у фаховій підготовці майбутніх соціальних педагогів і працівників треба комплексно, з урахуванням структури навчального процесу й умов навчання студентів. Проводити заходи здоров'язберігального спрямування потрібно протягом навчального року, максимально залучаючи всіх учасників. Головна

ознака здоров'язберігальних технологій – це прості, доступні методики і комплексний підхід до формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх фахівців.

Ефективне управління формуванням здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів і працівників вимагає визначення і створення у ВНЗ відповідних педагогічних умов. До них О. Ландо відносить: активізацію здоров'язберігальної діяльності викладачів і і студентів; використання технологій, які сприятимуть формуванню здоров'язберігальної компетентності студентів; організацію конструктивної взаємодії суб'єктів освітнього процесу, спрямованого на формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх фахівців; проведення педагогічної діагностики сформованості здоров'язберігальної компетентності студентів; використання педагогічної та управлінської рефлексії в освітньому процесі ВНЗ [7, с. 69]. Рефлексія сформованості здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів і працівників – це здійснення студентами самоаналізу, самооцінки, осмислення власної здоров'язберігальної діяльності та її результатів; адекватна оцінка своїх можливостей, здібностей і результатів впровадження здорового способу життя на прикладі власного досвіду; визначення оптимальних форм, методів і прийомів роботи, уточнення шляхів організації здоров'язберігальної діяльності у майбутній професії.

Погоджуючись з основними теоретичними положеннями досліджень [1; 5; 7; 9; 10; 12; 14], вважаємо обґрунтованою наступну класифікацію педагогічних умов для підвищення ефективності формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів і працівників під час професійної підготовки: організаційно-педагогічні, психолого-педагогічні та методичні.

До організаційно-педагогічних умов належать оновлення змісту професійної підготовки майбутніх фахівців теоретичними і практичними питаннями, спрямованими на формування здоров'язберігальної компетентності; надання студентам можливості розвитку і застосування значимих здоров'язберігальних умінь та якостей під час навчання; підвищення професійної компетентності педагогічного колективу з питань здоров'язберігальної діяльності, формування культури здоров'я; дотримання валеологічного та діяльнісного підходів в організації навчально-виховного процесу у ВНЗ.

Формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів і працівників, з позиції валеологічного підходу, актуалізується через сформованість у студентів знань, методів і засобів здоров'язберігання та вміння пропагувати ці знання. Реалізація діяльнісного підходу у цій справі передбачає активну позицію майбутніх фахівців у ставленні до власного здоров'я та способу життя, їх орієнтованості на розвиток творчого потенціалу з урахуванням індивідуальних й вікових особливостей за допомогою включення в діяльність.

Психолого-педагогічними умовами формування здоров'язберігальної компетентності є: формування психологічної готовності до обраної професії; переконлива усвідомленість майбутніми соціальними педагогами і працівниками вагомості здоров'язберігальної компетентності; реалізація суб'єкт-суб'єктних відносин між викладачем і студентами; активізація самоосвіти майбутніх соціальних фахівців щодо здоров'язберігання в навчально-виховному процесі; створення сприятливого, емоційно-комфортного освітнього середовища для формування здоров'язберігальної компетентності; дотримання особистісно-орієнтованого підходу в організації навчально-виховного процесу у ВНЗ.

Емоційно-комфортне навчально-виховне середовище – це сукупність умов, за яких відбувається ефективна навчально-пізнавальна діяльність суб'єктів педагогічного процесу [3], передусім: позитивна взаємодія викладачів і студентів; участь всього колективу групи в обговоренні вирішення психолого-педагогічних проблем; пріоритетність дискусійних обговорень питань на практичних заняттях, коли студенти мають змогу вільно висловлювати свої думки.

Формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів і працівників, з позиції особистісно-орієнтованого підходу, актуалізується через відносини між викладачем і студентами, побудовані на принципах співпраці і свободи вибору. Пріоритетом навчально-виховного процесу стає розвиток особистості студентів та їх індивідуальності, створення безпечних і комфортних умов для самореалізації, самоствердження, а також відповідальності за власне здоров'я.

До методичних умов формування здоров'язберігальної компетентності відносимо впровадження здоров'язберігальних технологій у навчально-виховний процес ВНЗ, використання досвіду діяльності педагогів і наукових шкіл, які вивчають здоров'язберігальну діяльність; проведення моніторингу та рефлексії під час навчання і корекція роботи згідно з її результатами; дотримання компетентнісного підходу, спрямованого на формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів і працівників під час професійної підготовки

(розробка відповідних навчальних курсів та їх програмно-методичного супроводу, розширення компонентів здоров'язберігальної компетентності в структурі навчальних програм тощо).

Перспективами подальших розвідок буде реалізація та експериментальна перевірка визначених педагогічних умов формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів і працівників під час їх фахової підготовки у ВНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бобрицька В. І. Формування здорового способу життя у майбутніх учителів: монографія / В. І. Бобрицька. – Полтава: ТОВ «Поліграфічний центр «Скайтек»», 2006. – 432 с.
2. Высоцкий С. В. Структура психолого-педагогической условий формирования поисково-творческой направленности личности в процессе обучения / С. В. Высоцкий // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського: зб. наук. праць. – Одеса, 1999. – Вип. 8–9. – С. 90–94.
3. Гончаренко С. У. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі / С. У. Гончаренко. – К.: Вища школа, 2003. – 323 с.
4. Джури́нський П. Б. Технологічний концепт процесу підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної професійної діяльності / П. Б. Джури́нський // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України: електрон. наук. фахове видання. Вип. 1. – Хмельницький, 2015. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadsps_2015_1_6.
5. Духанина Н. М. Педагогические условия: сущность, проблемы, виды и функции / Н. М. Духанина // Историко-педагогические исследования. – К.: Изд-во НПУ им. М. П. Драгоманова, 2011. – Вып. 5. – С. 103–105.
6. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. проф. І. Д. Звереві. – 2-ге вид. – К.; Сімферополь: Універсам, 2013. – 536 с.
7. Ландо О. А. Специфика модели управления формированием здоровьесберегающей компетентности будущих учителей начального образования / О. А. Ландо // Педагогічні науки. Scientific Journal «ScienceRise» № 4/1 (9). – 2015. – С. 65–71. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://journals.uran.ua/sciencerrise/article/view/40596/38225>.
8. Лехолетова М. М. Формування здоров'язберігальної компетентності як завдання професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери / М. М. Лехолетова // Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах: матеріали Всеукр. наук. конференції, 29–30 квітня 2016 р., ДНУ ім. Олеся Гончара. Ч. І. – Дніпропетровськ: Роял Принт, 2016. – С. 186–188.
9. Осадченко Т. М. Використання здоров'язбережувальних технологій як педагогічна умова підготовки майбутнього вчителя початкової школи / Т. М. Осадченко // Витоки педагогічної майстерності. – Полтава: Вид-во ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. – Вип. 15. – С. 229–233.
10. Повідайчик О. С. Формування інформаційної культури майбутнього соціального працівника в процесі професійної підготовки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / О. С. Повідайчик. – Ужгород, 2007. – 278 с.
11. Хриков Є. М. Педагогічні умови як складова наукових знань / Є. М. Хриков // Шлях освіти. – 2011. – № 2 (60). – С. 11–15.
12. Цись В. В. Формування готовності вчителів у післядипломній освіті до застосування педагогічних здоров'язбережувальних технологій у початковій школі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / В. В. Цись. – Чернігів, 2011. – 20 с.
13. Шеремета М. М. Фактори, що негативно впливають на здоров'язберігання майбутніх соціальних педагогів та роль вищих навчальних закладів у їх подоланні / М. М. Шеремета // Дослідження молодих учених у контексті розвитку сучасної науки: Матеріали IV щорічної Всеукр. наук.-практ. конференції, 27 березня 2014 р. – К.: Вид-во Київ. ун-ту ім. Б. Грінченка, 2014. – С. 187–192.
14. Шехавцова С. О. Поняття «педагогічні умови» в контексті формування суб'єктності майбутніх учителів у процесі фахової підготовки / С. О. Шехавцова // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Додаток 1 до вип. 36. Т. VIII (68): Темат. випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – К.: Гнозис, 2016. – С. 413–420.

REFERENCES

1. Bobryts'ka V. I. *Formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia u majbutnikh uchyteliv: monohrafiia* [Formation healthy lifestyle in the future teachers: monograph], Poltava: TOV «Polihrafichnyj tsentr «Skajtek»», 2006. 432 p.
2. Vysotskyj S. V. *Struktura psykhologo-pedahohycheskij uslovyj formyrovannia poyskovo-tvorcheskoj napravlennosti lychnosty v protsesse obucheniya* [The structure of psycho-pedagogical conditions of formation of the search and the creative orientation of the person in the learning process], Naukovyj visnyk Pivdenoukrains'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushyn'skoho: zb. nauk. prats'. Odessa, 1999. V. 8–9, P. 90–94.

3. Honcharenko S. U. *Metodyka navchannia i naukovykh doslidzen' u vyschij shkoli* [Methods of teaching and research in higher education], K.: Vyscha shkola, 2003, 323 p.
4. Dzhuryns'kyj P. B. *Tekhnolohichnyj kontsept protsesu pidhotovky majbutnikh uchyteliv fizychnoi kul'tury do zdorov'iazberezhival'noi profesijnoi diial'nosti* [The technological concept of the process of preparation of future teachers of physical training to professional activity health-preserving], Visnyk Natsional'noi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy: elektron. nauk. fakhove vydannia. V. 1. Khmel'nyts'kyj, 2015. – [Elektronnyj resurs] – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2015_1_6.
5. Dukhanyna N. M. *Pedahohycheskye uslov'ia: suschnost', problemy, vydy y funktsyy* [Pedagogical conditions: essence, problems, types and functions], Istoriko-pedagogicheskie issledovaniia. Kyiv: Publisher NPU im. MP Dragomanova, 2011. V. 5, P. 103–105.
6. *Entsyklopediia dlia fakhivtsiv sotsial'noi sfery* [Encyclopaedia for professionals of the social sphere] za zah. red. prof. I. D. Zvierievoi. 2-he vyd. K.; Simferopol', Universam, 2013, 536 p.
7. Lando O. A. *Spetsyfyka modeli upravleniia formyvanyem zdorov'esberehaischej kompetentnosti buduschykh uchyteliv nachal'noho obrazovanyia* [The specifics of management model the formation of health-preserving competence of the future teachers of primary education], Pedahohichni nauky. Scientific Journal «ScienceRise». 2015. # 4/1 (9), P. 65–71. [Elektronnyj resurs] – Rezhym dostupu: <http://journals.uran.ua/sciencerrise/article/view/40596/38225>.
8. Lekholetova M. M. *Formuvannia zdorov'iazberihal'noi kompetentnosti iak zavdannia profesijnoi pidhotovky majbutnikh fakhivtsiv sotsial'noi sfery* [Formation of health-preserving competence as a problem of the professional training of future specialists of the social sphere], Ukraina v humanitarnykh i sotsial'no-ekonomichnykh vymirakh: materialy Vseukr. nauk. konferentsii, 29–30 kvitnia 2016 r., DNU im. Olesia Honchara. Ch. I. Dnipropetrovs'k, Roial Prynt, 2016, P. 186–188.
9. Osadchenko T. M. *Vykorystannia zdorov'iazberezhival'nykh tekhnolohij iak pedahohichna umova pidhotovky majbutn'oho vchytelia pochatkovoї shkoly* [Using health-preserving technologies as a pedagogical condition of preparation of the future teacher of primary school], Vytoky pedahohichnoi majsternosti. Poltava, Vyd-vo PNPU imeni V. H. Korolenka, 2015. V. 15, P. 229–233.
10. Povidajchuk O. S. *Formuvannia informatsijnoi kul'tury majbutn'oho sotsial'noho pratsivnyka v protsesi profesijnoi pidhotovky* [Formation of information culture of the future social worker in the process of training], dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04, Uzhhorod, 2007, 278 p.
11. Khrykov Ye. M. *Pedahohichni umovy iak skladova naukovykh znan'* [Pedagogical conditions as part of scientific knowledge], Shliakh osvity, 2011. #2 (60), P. 11–15.
12. Tsys' V. V. *Formuvannia hotovnosti vchyteliv u pislidyplomnij osviti do zastosuvannia pedahohichnykh zdorov'iazberezhival'nykh tekhnolohij u pochatkovij shkoli* [Formation of readiness of teachers in postgraduate education to the use of health-preserving technologies in primary school], avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04, Chernihiv, 2011, 20 p.
13. Sheremeta M. M. *Faktory, scho nehatyvno vplyvaiut' na zdorov'iazberihannia majbutnikh sotsial'nykh pedahohiv ta rol' vyschykh navchal'nykh zakladiv u ikh podolanni* [Factors affecting the health-preserving future social teachers and the role of higher education institutions in overcoming them], Doslidzhennia molodykh uchenykh u konteksti rozvytku suchasnoi nauky: Materialy IV schorichnoi Vseukr. nauk.-prakt. konferentsii, 27 bereznia 2014 r. K.: Vyd-vo Kyiv. un-tu im. B. Hrinchenka, 2014, P. 187–192.
14. Shekhavtsova S. O. *Poniattia «pedahohichni umovy» v konteksti formuvannia sub'iektynosti majbutnikh uchyteliv u protsesi fakhovoi pidhotovky* [The concept of «pedagogical conditions» in the context of the formation of subjectivity in the process of future teachers of vocational training], Humanitarnyj visnyk DVNZ «Pereiaslav-Khmel'nyts'kyj derzhavnyj pedahohichnyj universytet imeni Hryhoriia Skovorody». Dodatok 1 do vyp. 36. T. VIII (68): Temat. vypusk «Vyscha osvita Ukrainy u konteksti intehratsii do ievropejs'koho osvith'oho prostoru». K.: Hnozy, 2016, P. 413–420.

Стаття надійшла в редакцію 01.03.2017 р.

УДК 629.7.073

ОЛЕНА МОСКАЛЕНКО

concordmoskalenko@mail.ru

кандидат педагогічних наук, доцент

Кіровоградська льотна академія Національного авіаційного університету,
м. Кропивницький, вул. Добровольського, 1